

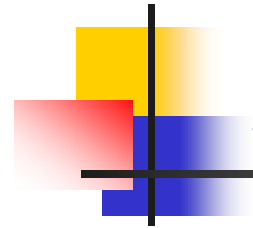

Οι Πολιτικές της Ε.Ε.

Άρης Αλεξόπουλος

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εαρινό 2008

Δομή και Λειτουργία της ΕΕ

Τι είναι η Ε.Ε., Κράτος ή Διεθνής Οργανισμός;

Τα χαρακτηριστικά ενός δημοκρατικού πολιτικού συστήματος (Almond 1956 and Easton 1957):

- σταθεροί και σαφώς καθορισμένοι θεσμοί για την συλλογική λήψη αποφάσεων ανάμεσα και μέσα στους θεσμούς
- πολίτες και ομάδες πίεσης επιδιώκουν την ικανοποίηση των επιθυμιών τους προσφεύγοντας στους θεσμούς του πολιτικού συστήματος

Ε.Ε., Κράτος ή Διεθνής Οργανισμός;

- οι συλλογικές αποφάσεις έχουν σημαντική επίπτωση στην διανομή των οικονομικών πόρων και τον προσδιορισμό των κοινωνικών και πολιτικών αξιών του συστήματος (ρυθμιστικές πολιτικές, ΚΠΣ, υπεροχή του κοινοτικού δικαίου, δικαίωμα προσφυγής πολιτών στα εθνικά δικαστήρια)
- συνεχής επαφή, διάδραση, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση των αποτελεσμάτων πολιτικής μέσα από νέες απαιτήσεις, προτεραιότητες, νέες αποφάσεις

Ε.Ε., Κράτος ή Διεθνής Οργανισμός;

- Το μονοπώλειο στην νομιμοποιημένη χρήση της βίας και της επιβολής δεν υπάρχει
- Έτσι η Ε.Ε. είναι ένα σύστημα διακυβέρνησης που ξεπερνά τις αρμοδιότητες ενός διεθνούς οργανισμού αλλά δεν φθάνει τις αρμοδιότητες διακυβέρνησης του κλασικού εθνικού ή ομοσπονδιακού κράτους.
- Δεν πρέπει όμως να είναι θέσφατο ότι η ανάπτυξη της ΕΕ σε κρατομορφικό πολιτικό σύστημα θα γίνει μέσα από τον μετασχηματισμό του σε Βεμπεριανό κράτος όπως αυτό καταγράφηκε στην ιστορική περίοδο της Ευρώπης των αρχών του 20αι

Θεωρίες Ολοκλήρωσης κ Πολιτικές της Ε.Ε.

- Διακυβερνητισμός
- Νεολειτουργισμός
- Νεοθεσμισμός

Νεοθεσμισμός

Προτιμήσεις X Θεσμοί = Δημόσια Πολιτική

Θεσμοί

- Τυπικοί: θεσμοθετημένοι κανόνες
- Άτυποι: νόρμες, συμπεριφορικά πρότυπα

Προτιμήσεις

- Εσωτερικών και εξωτερικών δρώντων:
 - για τις δημόσιες πολιτικές
 - Για τους κανόνες -θεσμούς

Το Αναλυτικό Πλαίσιο Κατανόησης των Πολιτικών της Ε.Ε

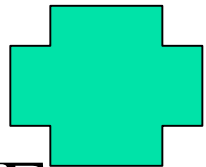

- Οι προτιμήσεις και οι στρατηγικές των εμπλεκομένων παικτών από την πλευρά της ζήτησης δημοσίων πολιτικών
- Οι προτιμήσεις και οι στρατηγικές των θεσμικών παραγόντων από την πλευρά της προσφοράς δημοσίων πολιτικών
- Επικρατούσες ιδεολογικές και πολιτικές αντιλήψεις
- (Εξωγενείς) αλλαγές στο συστημικό πεδίο της παραγωγής και της πολιτικής

Η αλυσίδα αιτιότητας στην παραγωγή ευρωπαϊκών πολιτικών

Εγχώρια συμφέροντα → Κυβερνήσεις →
Διακυβερνητική Διαπραγμάτευση (Ελάχιστος
Κοινός Παρανομαστής) → Ευρωπαϊκό Συμφέρον

Ευρωπαϊκοί θεσμοί, διεθνικές επιχειρήσεις,
διεθνικά συμφέροντα και ομάδες πίεσης

Κίνητρα Ευρωπαϊκών Θεσμών

Οι θεσμικοί παράγοντες:

- Έχουν θεσμική υποχρέωση να δράσουν
- Ενδιαφέρονται για την διατήρηση και την ανάπτυξη των αρμοδιοτήτων τους ώστε να βελτιώνουν την θέση τους στο σύστημα διαχείρισης της εξουσίας

Πηγές Δύναμης Ευρωπαϊκών Θεσμών

- Θεσμικές δυνατότητες: είτε αυτές προκύπτουν με κατευθείαν ανάθεση από τις Συνθήκες (Treaties) της Ένωσης, είτε μέσα από την αδυναμία των κυβερνήσεων να ελέγξουν απόλυτα την λειτουργία των θεσμών κατά την φάση της υλοποίησης εντολών
- Κύρος-αξιοπιστία
- Διαπραγματευτική ικανότητα

Κατηγορίες Δημοσίων Πολιτικών

Ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στην οικονομική ατομική και κοινωνική ευημερία οι ΔΠ. ταξινομούνται σε:

- Ρυθμιστικές (βέλτιστες κατά Pareto)
- Διανεμητικές (βέλτιστες κατά Pareto)
- Αναδιανεμητικές (εγγυήσεων και θεσμικών πόρων)

Αποτυχία της αγοράς και δημόσια πολιτική

Περιοχές αποτυχίας της αγοράς	Εμφανιζόμενο πρόβλημα	Πιθανές Λύσεις
Διανομή Δημοσίων αγαθών	Υποπαραγωγή	Δημόσια Διάθεση
Διαχείριση κοινών πόρων	Υπερ-χρησιμοποίηση	Τίτλοι ιδιοκτησίας, ρύθμιση, δημόσια διαχείριση, αυτοδιαχείριση
Αρνητικές Εξωτερικές οικονομίες	Ακούσιες αρνητικές επιπτώσεις	Ρύθμιση, Φορολόγηση, ποινές, αντικίνητρα
Θετικές οικονομίες	Ακούσιες θετικές επιπτώσεις	Κίνητρα, δημόσια παροχή

Είδη οικονομικών δημοσίων πολιτικών της Ε.Ε.

- Ρυθμιστικές πολιτικές που επιχειρούν να αποκαταστήσουν / εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς
- Ρυθμιστικές πολιτικές που επιχειρούν να εισάγουν από την αρχή το θεσμό της αγοράς στα πεδία της παραγωγής και της διανομής δημοσίων αγαθών
- Ρυθμιστικές πολιτικές για την διόρθωση της αδυναμίας της αγοράς να λάβει υπ' όψη τους το κοινωνικό κόστος της παραγωγικής λειτουργίας

(συνέχεια)

- Διανεμητικές
- Αναδιανεμητικές
- Μακροοικονομικής σταθερότητας: Πολιτικές δημοσιονομικού και νομισματικού χαρακτήρα που προσπαθούν να μειώσουν τα φαινόμενα του πληθωρισμού και της ανεργίας

Τυπολογία μορφών συλλογικής δράσης στην παραγωγή δημοσίων πολιτικών (J.Q.Wilson)

	Διαχεόμενο όφελος	Συγκεντρωμένο όφελος
Διαχεόμενο κόστος	Έλλειψη κινήτρων για συλλογική δράση και από τις δυο πλευρές	Πελατειακές σχέσεις προς όφελος αυτών που έχουν συγκεντρωμένο όφελος
Συγκεντρωμένο κόστος	Πελατειακές σχέσεις προς όφελος αυτών που έχουν συγκεντρωμένο κόστος, αλλά και ευκαιρία για τον καινοτόμο να εμπλακεί	Σύγκρουση ομάδων συμφερόντων

Ορισμοί διακρατικών και υπερεθνικών οργάνων

- Διακρατική συγκρότηση, Κρατική εκπροσώπηση, διακρατική λειτουργία (διακρατικό όργανο)
- Μη υποχρεωτική διακρατική εκπροσώπηση στη συγκρότηση, ανεξαρτησία από κρατικές δεσμεύσεις, υπερεθνική λειτουργία (υπερεθνικό όργανο)

Πολιτικές Αρμοδιότητας της Ένωσης

Αποτυπώνονται στην υπό έγκριση Συνταγματική Συνθήκη. Ότι δεν αναφέρεται στην Συνθήκη ανήκει στα ΚΜ

- Αποκλειστικές
- Συντρέχουσες
- Υποστηρικτικές, συντονιστικές ή συμπληρωματικές

Αποκλειστικές Αρμοδιότητες

- Τελωνειακή Ένωση
- Πολιτική Ανταγωνισμού
- Κοινή Εμπορική Πολιτική
- Νομισματική πολιτική
- Πολιτική διατήρησης των βιολογικών πόρων της θάλασσας

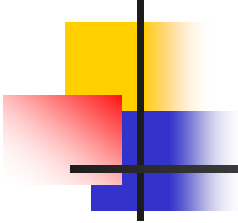
Συντρέχουσες Αρμοδιότητες

- Εσωτερική Αγορά
- Περιφερειακή Πολιτική (εδαφική, οικονομική και κοινωνική συνοχή)
- Γεωργική και Αλιευτική Πολιτική
- Μεταφορές
- Ενέργεια

Συντρέχουσες Αρμοδιότητες

- Διευρωπαϊκά Δίκτυα
- Περιβάλλον
- Προστασία Καταναλωτή
- Πολιτικές στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας, και δικαιοσύνης
- Κοινές προκλήσεις για την ασφάλεια δημόσιας υγείας

Υποστηρικτικές, συντονιστικές ή συμπληρωματικές αρμοδιότητες

- Βιομηχανική πολιτική
- Τουρισμός
- Πολιτισμός
- Βελτίωση ποιότητας ανθρώπινης υγείας
- Παιδεία, νεολαία, αθλητισμός, επαγγελματική κατάρτιση
- Πολιτική προστασία
- Διοικητική Συνεργασία

Είδη Ευρωπαϊκών Πολιτικών

- Ρυθμιστικές
- Αναδιανεμητικές
- Διανεμητικές
- Σταθεροποιητικές
- Πολιτικές για την Άμυνα και την Ασφάλεια

Οι πρωτοβουλίες πριν την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- 1948, Ευρωπαϊκό Κίνημα
- 1950, Σχέδιο Pleven, Σχεδιο Schuman
- 1951, Η Ε.Κ.Α.Χ.
- 1952, Η Ευρωπαϊκή Αμυντική Συμμαχία, Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα
- 1954, Απόρριψη της ΕΑΚ
- 1955 Ίδρυση της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης

Οι πρωτοβουλίες πριν την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- 1955, Η Διάσκεψη της Μεσσίνα
- 1957, Η Συνθήκη της Ρώμης, ΕΥΡΑΤΟΜ&ΕΟΚ:
 - Τελωνειακή Ένωση έως το 1969
 - Κοινή Αγορά προϊόντων-υπηρεσιών
 - Κοινή Αγροτική Πολιτική

Από τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

- 1961, 1ο Άτυπο Συμβούλιο Κορυφής
- 1965, Συνθήκη Συγχώνευσης των 3 Κοινοτήτων
- 1966, Ο συμβιβασμός του Λουξεμβούργου
- 1968, Υλοποίηση της Τελωνειακής Ένωσης
- 1973, Βρετανία, Δανία, Ιρλανδία στην ΕΚ
- 1979, Δημιουργείται το ΕΝΣ (ΜΣΙ:ECU+-2.5%)
- 1981, Είσοδος Ελλάδας
- 1986, Ισπανία Πορτογαλία στην ΕΚ

Από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

- 1969-1983: τα χρόνια της στασιμότητας
- 1980-1983, Οικονομική Ύφεση, Θεσμική Δυσπραγμία: Διαφωνίες στην αγροτική πολιτική, στον προϋπολογισμό, στην ένταξη Ισπανίας, Πορτογαλίας
- Διαφοροποιημένες προτάσεις για ξεπέραςμα της κρίσης, “Crocodile Group”, “Kangaroo Group”, RTI

Από τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

- 1981, Η πρωτοβουλία Genscher-Columbo,
- 1983, Το ESPRIT
- 1984, Η διασκεψη κορυφής του Fontainebleau:
Επιτροπές Dooge, Adonnino
- 1984, Ο Delors πρόεδρος της Επιτροπής
- 1985, Η «Λευκή Βίβλος» του Λόρδου Cockfield
με τις 279 προτάσεις για τη δημιουργία της
Εσωτερικής Αγοράς μέχρι το 1992

Το περιεχόμενο της ΕΕΠ

1985, Μιλάνο ψήφιση της ΕΕΠ:

- Πρόγραμμα Εσωτερικής Αγοράς
- Καθιέρωση της ειδικής πλειοψηφίας στα ζητήματα ΕΑ
- Καθιέρωση της Αρχής της Αμοιβαίας αναγνώρισης
- Εισάγεται η Διαδικασία της Συνεργασίας με την ενίσχυση του ρόλου του Ευρωκοινοβουλίου
- Τα Περιφερειακά Ταμεία
- Διπλασιασμός των δαπανών για R&D

Από την Τελωνειακή Ένωση στην Εσωτερική Αγορά

Βασικός στόχος της Συνθήκης της Ρώμης (1957):

η δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού χώρου βασισμένου σε μια κοινή αγορά

Βήμα 1ο: Η Τελωνειακή Ένωση

(άρθρο 9 για την ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων)

Ελεύθερη Ζώνη Συναλλαγών + Κοινό τελωνειακό δασμολόγιο
μέχρι τις 31/12/1969

Πράγματι μέχρι τον 7/1968 έφυγαν από τη μέση δασμοί και ποσοστώσεις

Αποτέλεσμα intra-trade 1972=9*1958

inter-trade 1972=3*1958

Η Πολιτική Οικονομία της Τελωνειακής Ένωσης

Ωφελήθηκαν:

- οι εξαγωγικές επιχειρήσεις και το εισαγωγικό εμπόριο
- οι καταναλωτές (έπεσαν οι τιμές 5-10%)

Ζημιώθηκαν οι εγχώριες επιχειρήσεις

Όμως για την προστασία της εσωτερικής παραγωγής «μόλις συμπληρώθηκε ο δασμολογικός αποπλισμός εντάθηκε ο χαρτοπόλεμος...» ...επίσης έτσι δικαιολογούν την ύπαρξη τους οι γραφειοκράτες.

Έτσι οικοδομήθηκαν νέα τεχνικά, φυσικά και φορολογικά εμπόδια στην κυκλοφορία των εμπορευμάτων, που μπορούσαν να οδηγήσουν στον πλήρη αποκλεισμό των προϊόντων από ευρωπαϊκές αγορές. Οι τιμές παρέμειναν διαφοροποιημένες από χώρα σε χώρα. Τα εμπόδια απαλείφθηκαν σε μεγάλο βαθμό το 1992.

Βήμα 2ο: Το πρόγραμμα της Εσωτερικής Αγοράς (1985-1992)

Το 1985 γιατί η Κοινή δεν είναι Εσωτερική Αγορά (Λευκή Βίβλος)

- διοικητικές επιβαρύνσεις στα σύνορα
- φυτο-υγειονομικοί και κτηνιατρικοί έλεγχοι
- έγγραφα στα σύνορα για ενημέρωση στατιστικών
- τεχνικές προδιαγραφές βιομηχανικών προϊόντων
- δημόσιες προμήθειες κλειστές στου ξένους
- περιορισμοί στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
- περιορισμοί στην εγκατάσταση ορισμένων επαγγελματιών
- επιβολή νομισματικών εξισωτικών ποσών στα γεωργικά προϊόντα
- άδειες οδικών μεταφορών

Οι προτιμήσεις των βασικών κρατών μελών για το περιεχόμενο της ΕΕΠ

Προτάσεις	Γερμανία	Γαλλία	Βρετανία
<i>Ενίσχυση του νομισματικού συντονισμού</i>	Αρνητική μέχρι την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων	Θετική Πρόταση για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	Αρνητική
<i>Προώθηση της πολιτικής και αμυντικής συνεργασίας</i>	Αρνητική Υπέρ ενίσχυσης της υπάρχουσας διακριτικής συνεργασίας	Θετική Πρόταση για τη δημιουργία σχετικής Γενικής Γραμματείας	Αρνητική
<i>Μεταρρύθμιση των διαδικασιών λήψης απόφασης</i>	Υπέρ της ενίσχυσης του ρόλου του Κοινοβουλίου και της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο	Υπέρ της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο. Εναντίον της ενίσχυσης του ρόλου του Κοινοβουλίου	Αρνητική Μόνο ανεπίσημες προσπάθειες καλής θέλησης που θα διευκολύνουν τη λήψη απόφασης
<i>Απελευθέρωση του εμπορίου και οικοδόμηση της εσωτερικής αγοράς</i>	Θετική	Αρνητική μέχρι το 1984. Θετική μαζί με κοινή R&D, ONE	Θετική αλλά αφού ικανοποιηθεί το “just retour”

Η συνεισφορά του νεοθεσμισμού στην ερμηνεία της υιοθέτησης της ΕΕΠ

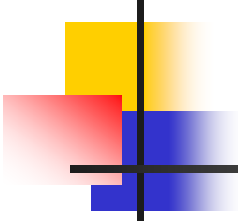
Ερμηνεύει τον καθορισμό του περιεχομένου των διαπραγματεύσεων και τις στρατηγικές διαπραγμάτευσης ενσωματώνοντας και άλλους - εκτός των κρατών μελών - παίκτες στο παιχνίδι της υιοθέτησης της ΕΕΠ.

Η UNICE πρότεινε την καθιέρωση της ειδικής πλειοψηφίας στα θέματα αγοράς

Το RTI πρότεινε το δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα

Η Επιτροπή:

- κινήθηκε πρώτη αιφνιδιάζοντας με πρωτότυπες ιδέες και δυσκολεύοντας την αποτίμηση των αρνητικών αποτελεσμάτων της ΕΕΠ
- κατέθεσε συγκεκριμένο και εξειδικευμένο πρόγραμμα
- καλλιέργησε τη φήμη του τίμιου διαπραγματευτή
- αναζήτησε συμμάχους μέσα από δίκτυα διαλόγου (UNICE, RTI)
- συνέδεσε στόχους ώστε να επιτρέψει τη λειτουργία του μηχανισμού των παράπλευρων πληρωμών της διασύνδεσης θεμάτων
- πρότεινε τη δυνατότητα προσωρινής αποχής και μεταβατικών σταδίων στην εφαρμογή της συνθήκης

Η συνεισφορά του νεοθεσμισμού στην ερμηνεία της υιοθέτησης της ΕΕΠ (συνέχεια)

Συνολικά οι διαπραγματεύσεις ήταν διακυβερνητικές αλλά η Επιτροπή τις επηρέασε αποφασιστικά.

Τα συνέδεσε όλα με την πορεία της Εσωτερικής Αγοράς:

ΕΑ και θεσμικές μεταρρυθμίσεις

ΕΑ και κοινωνική συνοχή και ρύθμιση της αγοράς

ΕΑ και περιφερειακή συνοχή (η πρόταση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή)

Συνολική Αποτίμηση 1958-1992

- Η Τελωνειακή Ένωση προχώρησε γιατί τα Κράτη Μέλη βρήκαν άλλους τρόπους να κάνουν προστατευτισμό
- Η συνθήκη της Ρώμης για την ίδρυση της ΕΟΚ περιλαμβάνει μια συμφωνία για την ίδρυση μιας κοινής αγοράς για τα βιομηχανικά προϊόντα της Γερμανίας με την κοινή αγροτική πολιτική για τους αγρότες της Γαλλίας
- Η ΕΕΠ περιλαμβάνει το πρόγραμμα της εσωτερικής αγοράς αλλά και τα μεσογειακά προγράμματα για τους νότιους και ενίσχυση των περιφερειακών ταμείων.

Η πολιτική της Ένωσης για την προστασία του ανταγωνισμού

Η κατάσταση:

- Ύπαρξη εθνικών πρωταθλητών.
- Μείωση της συγκέντρωσης σε εθνικό επίπεδο και αύξηση της σε Ευρωπαϊκό.
- Πανευρωπαϊκή ολιγοπωλιακή λειτουργία καρτέλ (συμφωνίες για μη ανταγωνισμό τιμών και κατοχύρωση μεριδίων αγοράς)

Οι στόχοι και τα εργαλεία της πολιτικής για τον ανταγωνισμό

- **Άρθρο 3** της συνθήκης των ΕΚ ο ανόθευτος ανταγωνισμός προγραμματική θέση για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς από ιδιωτικού ή δημόσιου χαρακτήρα προστατευτικών μέτρων η πρακτικών προς αντικατάσταση των παραδοσιακών μορφών προστατευτισμού στο εμπόριο (δασμοί και ποσοτώσεις).
- **Άρθρο 81** έλεγχος συμπεριφοράς των επιχειρήσεων (anti-trust)
- **Άρθρο 82** κυρίαρχη θέση στην εθνική αγορά (μονοπώλια)
- Ρύθμιση έλεγχος συγχωνεύσεων (1989)
- **Άρθρο 87-89** έλεγχος κρατικών ενισχύσεων
- Πολιτικές εναρμόνισης

Η πολιτική οικονομία της πολιτικής για τον ανταγωνισμό

Ζήτηση

- Οι επιχειρήσεις: επιδιώκουν ενιαία ρύθμιση στις συγχωνεύσεις γιατί έτσι μειώνεται το κόστος υλοποίησης και διαχείρισης συμφωνιών. Αν σε μια χώρα ο έλεγχος είναι αυστηρότερος τότε η εγχώρια επιχείρηση θα αναπτύξει στρατηγικές (μέγεθος και περιοχή πωλήσεων, αναζήτηση συγχωνεύσεων στο εξωτερικό) ώστε να περιέλθει στη δικαιοδοσία του ευνοϊκότερου ρυθμιστικού πλαισίου της Ένωσης.
- Τα κράτη με αυστηρά ρυθμιστικά πλαίσια προτιμούν την κεντρική ρύθμιση επειδή φοβούνται τον ανταγωνισμό των κρατών με χαλαρά πλαίσια (Delaware effect-reduction of regulatory burden).

Η Επιτροπή

- **Η Επιτροπή** έχει την ανεξαρτησία από το Συμβούλιο (για θέματα ανταγωνισμού συγκροτούνται συμβουλευτικές επιτροπές στη δομή της επιτροπολογίας) αλλά και το Κοινοβούλιο στη άσκηση της πολιτικής.
- Την θεσμική δύναμη να ασκεί έλεγχο και να επιβάλει ποινές την έχει από το 1962 με τον κανονισμό 17. Ωστόσο άρχισε να χρησιμοποιεί τις δυνατότητες αυτές μετά την υιοθέτηση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης.

Ο ρόλος της Δ. Ανταγωνισμού

- Την δεκαετία του '80 έχουμε μια νέα γενιά στελεχών στην ηγεσία της Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής (Sutherland, Leon Brittan) που χαρακτηρίζονται για τις νεοφιλελεύθερες οικονομικές ιδέες τους και την απέχθεια τους σε μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης που στηρίζονται στη δημιουργία εθνικών πρωταθλητών μέσα από διάφορες μορφές προστατευτισμού.
- Η υλοποίηση της ενιαία αγορά πυροδότησε της συγχωνεύσεις. Ο συνδυασμός αυτός έκανε την Διεύθυνση Ανταγωνισμού (Δ.Α.) να εκδηλώσει μεγαλύτερη εμπλοκή και «υπερβάλλοντα ζήλο» ενάντια σε συγχωνεύσεις και κρατική βοήθεια για την διάσωση εθνικών πρωταθλητών (υποθέσεις «state aid to Air France», «Aerospatial- De Havilant»).

Η Δ. Ανταγωνισμού

- Η στάση αυτή της Δ.Α. για την προστασία του ανταγωνισμού έχει κατά καιρούς εγείρει αντιδράσεις από την μεριά των θιγόμενων επιχειρήσεων αλλά και των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη συχνά αισθάνονται ότι έχουν παγιδευτεί με την εκχώρηση μιας τέτοιας αρμοδιότητας στην Δ.Α.
- Έτσι είναι περισσότερο πειστικός ο ισχυρισμός ότι η ατμομηχανή της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων στη Δ.Α. ήταν περισσότερο η επιθυμία εισόδου εθνικών πρωταθλητών στις εγχώριες αγορές άλλων κρατών μελών και όχι η κατοχύρωση συνθηκών πλήρους ανταγωνισμού.

Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών

Τρεις Στόχοι της πολιτικής της Ένωσης:

- Κοινή δράση για την προστασία της ανταγωνιστικής θέσης της βιομηχανίας
- Εναρμόνιση των υπηρεσιών / προϊόντων
- Απελευθέρωση της πρόσβασης στην αγορά τηλεπικοινωνιών

Η πολιτική Οικονομία της Απελευθέρωσης των ΤΕ

Ιστορικό

- Η διαδικασία πήρε τα πάνω της στις αρχές της δεκαετίας του 1980.....
- Αρχικά R&D
- Η εναρμόνιση προδιαγραφών μια αργή διαδικασία που κράτησε 10 χρόνια (video-text κλπ). Προχώρησε πιο εύκολα μόνο για νέες υπηρεσίες που βγήκαν στην αγορά αργότερα την δεκαετία του 90 πχ κινητή τηλεφωνία. Η απελευθέρωση των εθνικών αγορών ήρθε τελευταία

Background

- Ραγδαίες εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον: απελευθέρωση τηλεπικοινωνιών στις ΗΠΑ, Ιαπωνία
- Τεχνολογικές εξελίξεις

Οι Παίκτες

- **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:** Βασικός προωθητής της απελευθέρωσης
- **Η Βιομηχανία Τηλεπικοινωνιακού υλικού (Telematic equip and service industries):** είναι αποκλειστικοί προμηθευτές των εθνικών δημοσίων επιχειρήσεων τηλεπικοινωνιών (ΡΤΤς) και εξαγωγικά προσανατολισμένες. Έτσι δεν ήθελαν αλλαγές
- **ΡΤΤς:** δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν το μονοπώλιο και τον ρυθμιστικό τους ρόλο στις εθνικές αγορές
- **Χρήστες** (πολυεθνικές εταιρίες, καταναλωτές) που ήθελαν την απελευθέρωση για μείωση του λειτουργικού τους κόστους
- **Κράτη Μέλη:** Μ. Βρετανία, Ολλανδία είναι υπέρ της ιδιωτικοποίησης, Γερμανία, Γαλλία είναι υπέρ της διατήρησης του δημοσίου χαρακτήρα των ΡΤΤς

(συνέχεια)

Οι αντιθέσεις εντοπίζονται στην διευθέτηση:

- Της αναδιανομής του οφέλους ανάμεσα σε νικητές και ηττημένους εθνικούς πρωταθλητές
- Της μετατόπισης του επιπέδου ρύθμισης από εθνικό σε Ευρωπαϊκό επίπεδο
- Του κόστους προσαρμογής
- Του άριστου επιπέδου επίλυσης προβλημάτων

Ο Ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Επιτροπή είναι ο βασικός παίκτης που προώθησε την απελευθέρωση.

Στρατηγικές:

- Επιλογή πολιτικά ρεαλιστικών προτάσεων για την εκμετάλλευση των παραθύρων ευκαιρίας: R&D, εναρμόνιση, απελευθέρωση
- Σύνδεση με άλλες δημοφιλείς πολιτικές (Ε.Ε.Π., Κοινωνία της πληροφορίας, Βιομηχανική πολιτική)
- Δημιουργία συμβουλευτικού δικτύου όπου συνυπάρχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι με στόχο την σύγκλιση απόψεων και δημιουργία δικτύου υποστηρικτών. Προώθησε της ανάπτυξη νέων οργανώσεων από την μεριά των καταναλωτών-χρηστών.
- Εμπλοκή θεσμικών παραγόντων όπως το δικαστήριο: η χρήση του δικαστηρίου, όπως έκανε το 1988 στην οδηγία για την απελευθέρωση των υλικών για τα τερματικά και το 1990 στην οδηγία για την απελευθέρωση των υπηρεσιών εκτός από την σταθερή τηλεφωνία.

Η Πολιτική για το Περιβάλλον

Χαρακτήρας

- Πολιτικές σχεδιασμένες να αποτρέψουν τις αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής λειτουργίας στο περιβάλλον λόγω της αδυναμίας του μηχανισμού των τιμών να συμπεριλάβει στο κόστος παραγωγής αυτό το κοινωνικό κόστος.
- Η πολιτικές αυτές είναι πολιτικές βελτιστοποίησης της παραγωγικής διαδικασίας όπου τελικά όλοι ωφελούνται. Έχει όμως έντονες αναδιανεμητικές επιπτώσεις κατά την φάση της υλοποίησης.

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον I

- Αυτοί που ασχολούνται σε βιομηχανίες που μολύνουν θα πρέπει η να αλλάξουν απασχόληση η θα πρέπει να αλλάξουν τρόπο λειτουργίας ώστε να μην μολύνουν. Αυτό συσσωρεύει άμεσα υψηλό κόστος στους polluters που τους ευαισθητοποιεί να δράσουν για την μείωση αν όχι την αποφυγή αυτού του κόστους. Αυτοί λοιπόν ζητούν να μην παρθούν μέτρα που τους επιβάλλουν άμεσα μεγαλύτερο κόστος στην λειτουργία τους.
- Από την άλλη μεριά οι ωφελούμενοι δεν έχουν άμεσο όφελος και συνήθως βρίσκονται μπροστά στο δίλημμα εργασία η κάποια στιγμή πιθανώς καθαρό περιβάλλον, οπότε έχουν δυσκολία να ευαισθητοποιηθούν ζητώντας τέτοιες πολιτικές.

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον I

- Από την μια μεριά οι χώρες θέλουν να λυθεί ένα κοινό περιβαλλοντικό πρόβλημα, από την άλλη κάθε θέλει να δώσει την δικιά της λύση ώστε να πληρώσει το μικρότερο κόστος προσαρμογής. Συγκεκριμένα, χώρες με ανεπτυγμένα ρυθμιστικά πλαίσια για το περιβάλλον δεν έχουν το ίδιο πλαίσιο, έτσι η χώρα που θα εγκαταλείψει τον δικό της τρόπο ρύθμισης θα πρέπει να πληρώσει το κόστος προσαρμογής, έτσι δεν είναι εύκολη η συμφωνία.

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον II

- Οι χώρες με χαλαρό ρυθμιστικό πλαίσιο επιθυμούν να μείνει έτσι γιατί αυτό είναι το συγκριτικό τους πλεονέκτημα στην προσέλκυση βιομηχανικών δραστηριοτήτων που δεν θα βρίσκουν χώρο στον αυστηρό βορρά. Επίσης η υιοθέτηση φιλικής προς το περιβάλλον τεχνολογίας απαιτεί πολύ μεγάλες δαπάνες για τις χώρες αυτές που πιθανόν να τις οδηγήσει εκτός παραγωγής.
(Βορράς Νότος)
- Πέρα όμως από τα κοινά προβλήματα, χώρες με αυστηρά ρυθμιστικά πλαίσια επιδιώκουν να εξάγουν την ρυθμιστική τους πολιτική ώστε να αποφύγουν την πιθανή μετανάστευση οικονομικών δραστηριοτήτων σε άλλα πιο φθηνά ρυθμιστικά περιβάλλοντα.

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον III

- Πράσινα κινήματα που δρουν διεθνικά αλλά και εθνικά και δεν είναι ικανοποιημένα με το ρυθμιστικό πλαίσιο της χώρας τους επιδιώκουν την αυστηρή ρύθμιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ενώ επιχειρήσεις που θίγονται από ένα αυστηρό εθνικό πλαίσιο φιλοδοξούν να το χαλαρώσουν μέσω μιας Ευρωπαϊκής ρύθμισης όπου οι πράσινοι είναι πιο δύσκολο να δράσουν

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον IV

Προσφορά

- Κυβερνήσεις vs. Επιτροπή

Εδώ υπάρχει μια κόντρα για την επέκταση άσκησης της πολιτικής command and control σε Ευρωπαϊκό επίπεδο γιατί έτσι ισχυροποιούνται οι Βρυξέλες στο επίπεδα της έκδοσης των κανονισμών αλλά κι οι περιφερειακές γραφειοκρατίες στη φάση της υλοποίησης, σε αντίθεση με την αυτό-ρύθμιση και την eco- φορολογία που δεν επηρεάζει το ισοζύγιο δύναμης.

Η πολιτική Οικονομία της Πολιτικής για το Περιβάλλον V

Στρατηγικές της Επιτροπής για το ξεπέρασμα των αντιθέσεων:

- Διασύνδεση πολιτικών ώστε να προκύπτει αμοιβαίο όφελος, παράπλευρες πληρωμές, απειλή αντιποίνων στους διαφωνούντες για την μη προώθηση των συμφερόντων τους σε άλλες περιοχές πολιτικής (Package deals, side payments, threats for retaliation in other areas) [έτσι ξεπεράστηκε η αντίδραση των νότιων χωρών]
- Νόμοι πλαίσια (framework legislation): που θέτουν στόχους χωρίς να προσδιορίζουν την λεπτομερή μέθοδο επίτευξης τους ώστε να μην έρχεται η συζήτηση στην κατανομή του κόστους υλοποίησης
- Εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας
- Δυνατότητα διαφοροποιημένης εξειδικευμένης πολιτικής για την εξυπηρέτηση του στόχου από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή βάζει τις προδιαγραφές του καθαρού αέρα και η χώρα καθορίζει τους περιορισμούς στις εκλύσεις αερίων κλπ για την επίτευξη τους.
- Εκμετάλλευση των παραθύρων ευκαιρίας
- Στρατηγικές σύνδεσης με πιο δημοφιλείς πολιτικές
- Χρήση του δικαστηρίου
- Χτίσιμο δικτύων
- Χρήση των ειδικών

Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη Συνθήκη του Άμστερνταμ

1991, Η Συνθήκη του Μάαστριχ εισάγει τον όρο ΕΕ:

- Καθιερώνει την αρχιτεκτονική των τριών πυλώνων
- Εισάγεται η Αρχή της Επικουρικότητας
- Εισάγεται η Διαδικασία της Συναπόφασης
- Εισαγεται η έννοια του πολίτη
- ΟΝΕ
- Κοινωνικό Πρωτόκολλο
- Περιβάλλον
- Πολιτισμός, Εκπαίδευση

Τα Στάδια της ΟΝΕ

- 1ο στάδιο: ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, έναρξη 1990
- 2ο στάδιο: δημιουργία Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, συντονισμός εθνικών νομισματικών πολιτικών γύρω από ποσοτικούς στόχους κριτήρια, 1994-8
- 3ο στάδιο: κλείδωμα των ισοτιμιών, κοινή νομισματική πολιτική, εισαγωγή του Ευρώ στις συναλλαγές, 1/1/1999

Τα Κριτήρια Σύγκλισης-Σύμφωνο Σταθερότητας & Ανάπτυξης

- Ο πληθωρισμός του ΚΜ δεν πρέπει να ξεπερνά το 1,5% το μ.ο των τριών καλύτερων ΚΜ
- Το δημόσιο έλλειμμα δεν πρέπει να ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος το 60%
- Το μακροπρόθεσμο επιτόκιο να μην ξεπερνά το 2% του μ.ο των τριών ΚΜ με τις πιο σταθερές τιμές
- Για δυο χρονια δεν έπρεπε να γίνει καμία υποτίμηση του εθνικού νομίσματος

Αποτίμηση της Συνθήκης του Μάαστριχ

- Το Μάαστριχ είχε την ΟΝΕ, αλλά και την έγκριση από τους Ευρωπαίους της γερμανικής ενοποίησης που ήταν πρώτης προτεραιότητας για τους Γερμανούς.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

1997, κύρια σημεία:

- Απλοποίησε και επεξέτεινε της διαδικασία της συναπόφασης
- Εισηγάγε την αρχή της ευελιξίας και της στενότερης συνεργασίας
- Θέσπισε την θέση του Υπατου Εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑ και εισήγαγε την δυνατότητα εποικοδομητικής αποχής
- Ενίσχυσε το ρόλο του προέδρου της Επιτροπής
- Πέντε χρόνια μετά την ισχύ της τα μέτρα που αφορούν την ελεύθερη διακίνηση προσώπων περνάνε στον πρώτο πυλώνα

Από το Άμστερνταμ στο κατώφλι του Ευρωπαϊκού Συντάγματος

- 1999, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κολωνίας ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας με την αναλυση ευθυνης για εκτέλεση «αποστολών Πέτερσμπερκ»
- 2000, Φέιρα: αποφασίζεται η σύσταση δύναμη ταχείας επέμβασης για την διαχείριση κρίσεων για διατήρηση της ειρήνης, ανθρωπιστικές αποστολές και αποστολές διάσωσης

Συνθήκη της Νίκαιας, 2000

- Κυρια θέματα:
 - Το μέγεθος και η σύνθεση της Επιτροπής
 - Η στάθμιση των ψήφων του Συμβουλίου
 - Θεσμοποίηση των αλλαγών στην ΚΕΠΠΑ
 - Επέκταση της ενισχυμένης συνεργασίας σε όλους τους πυλώνες
 - Επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας
 - Υιοθέτησε τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ευρωπαϊού Πολίτη

Στο κατώφλι του Ευρωπαϊκού Συντάγματος

- 2001, Λάακεν, αποφασίζεται η συγκλιση της «Ευρωπαϊκής Συνέλευσης» με πρόεδρο τον V.Giscard d'Estaing για την σύνταξη ενός σχεδίου Συντάγματος της Ευρώπης
- 2004, Ρώμη, Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπογράφεται από τους αρχηγούς των ΚΜ
- 2005, απορρίπτεται με μεγάλη πλειοψηφία σε Γαλλία και Ολλανδία

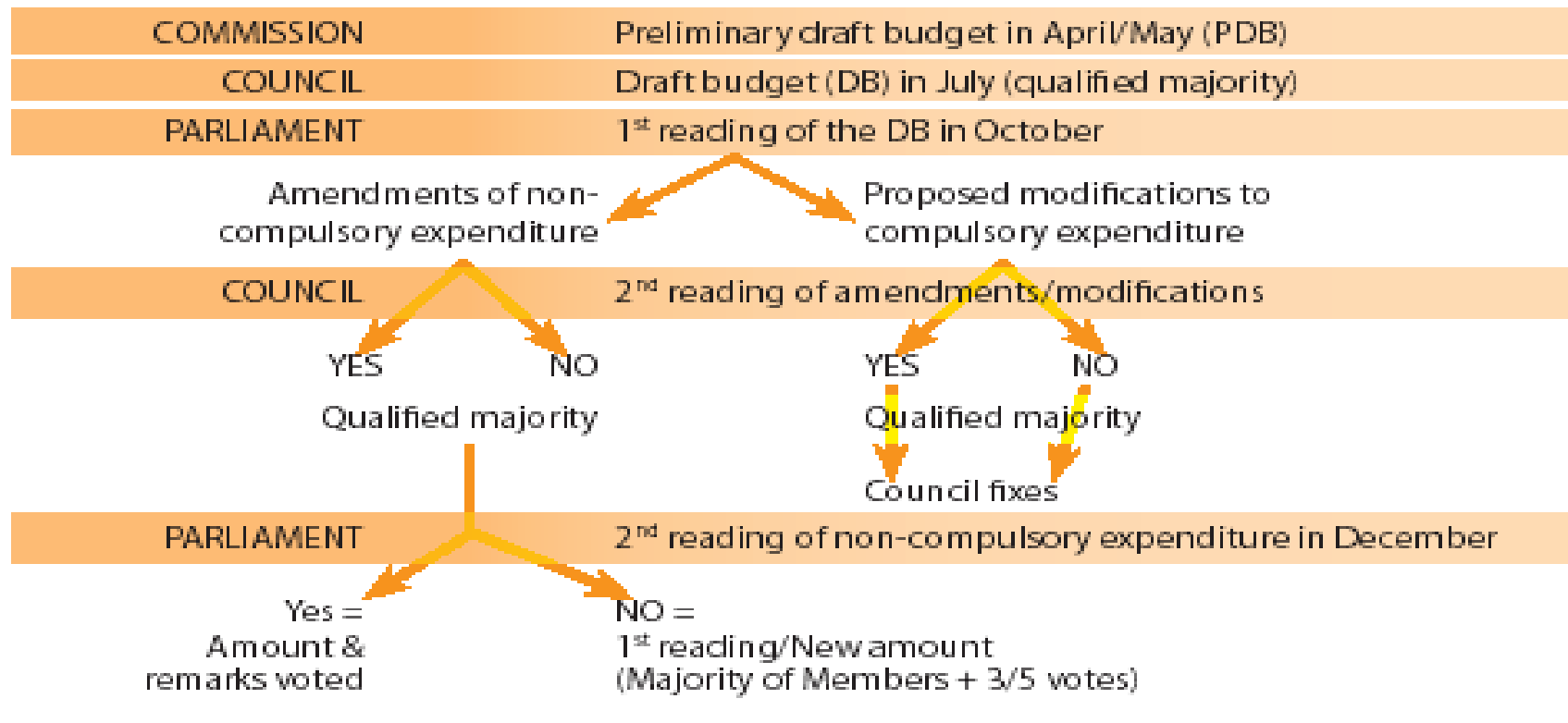
Ο προϋπολογισμός της ΕΕ

Πέντε κανόνες εκτέλεσης:

- Ενιαία δομή
- Ετήσια βάση
- Ισοσκελισμένος
- Εξειδίκευση δαπανών σε συγκεκριμένους σκοπούς
- Καθολικότητα των εσόδων

Η Διαδικασία Κατάρτισης Του Προϋπολογισμού

THE BUDGET PROCEDURE

Majority of Members/Majority of 2/3 votes: can reject the budget

Πηγές εσόδων

- Ποσοστό από την φορολόγηση στις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων από τρίτες χώρες
- Δασμοί στα εισαγόμενα από τρίτες χώρες
- Ποσοστό από τον εισπραττόμενο ΦΠΑ
- Εισφορές των ΚΜ ανάλογα με το ΑΕΠ τους (2001 50% των εσόδων)

Δαπάνες

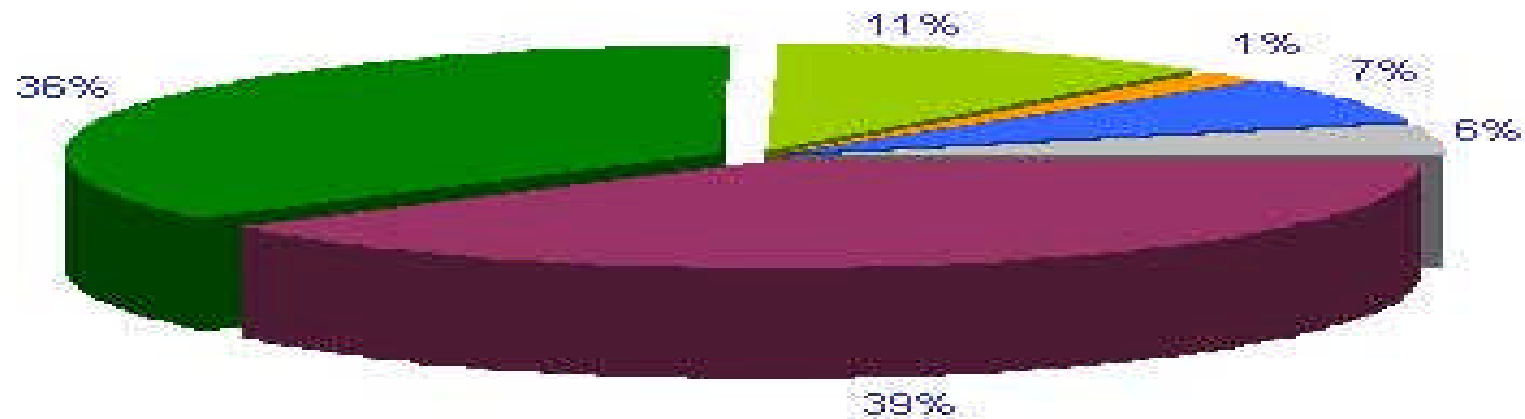
- ΚΑΠ 47% (2001), (70% το 1980)
- Διαρθρωτικά Ταμεία 34% (2001), (11% το 1980)

ΚΑΠ+ΔΤ=79% (το 2000-2006)

7% R&D

Η Διάρθρωση του Προυπολογισμού

EU Budget 2006 €121 billion

- Sustainable growth
- Agriculture
- Rural development and environment
- Citizenship, freedom, security and justice
- The EU as a global partner
- Other expenditure including administrative expenditure

Περιφερειακή πολιτική

Το ιστορικό:

1975: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

1979: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης με την ευθύνη της διανομής στην Επιτροπή.

1984: Αφού όλες οι χώρες πάρουν ένα ελάχιστο πόσο τότε η Επιτροπή με δική της πρωτοβουλία μπορεί να διαθέσει όπως νομίζει τα εναπομείναντα κονδύλια

1988: Η χρηματοδότηση κατευθύνεται σε 6 στόχους προτεραιότητας μέσα από τρία στάδια σχεδιασμού: Κοινοτικό, Εθνικό περιφερειακό

1993: Περιορίζεται ο ρόλος της Επιτροπής

Σήμερα: 30% του συνολικού Ευρωπαϊκού Προϋπολογισμού.

Τα Ταμεία

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης 1979
- Κοινό Γεωργικό Ταμείο 1962
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο 1960
- Χρηματοδοτική στήριξη των αλιευτικών κοινοτήτων 1994
- Ταμείο Συνοχής 1991

Περιφερειακοί Στόχοι

- Στοχος 1: οικονομική στήριξη περιοχών με ΑΕΠ/κάτοικο μικρότερο του 75% του Μ.Ο.
- Στόχος 2: προώθηση οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων
- Στόχος 3: ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων

Τρεις κοινοτικές πρωτοβουλίες:

- Interreg
 - Urban
 - Equal
 - Leader
- Η Ελλάδα απορροφά πόρους 5-6% του ΑΕΠ

Οι Στρατηγικές προώθησης

Οι στρατηγικές της Επιτροπής

- Εκμετάλλευση των παραθύρων ευκαιρίας που ήταν οι διευρύνσεις (Μ Βρετανία , Ισπανία, Σουηδία κλπ) και κάθε φορά που υπήρχε επαναδιαπραγμάτευση του προϋπολογισμού της Ένωσης.
- Σύνδεση με δημοφιλείς πολιτικές (Εσωτερική Αγορά, Περιβάλλον)
- Χτίσιμο δικτύων υποστήριξης (partnership principle) με περιφέρειες παρακάμπτοντας τις κεντρικές κυβερνήσεις

Οι στρατηγικές των κρατών

- Η χώρες που πέτυχαν την αύξηση των κονδυλίων το πέτυχαν με την μορφή παράπλευρων πληρωμών κάτω από την απειλή της χρήσης βέτο

Συμπερασματικά σχόλια

Μέσα από τις συνεχείς διαπραγματεύσεις και την απειλή χρήσης βέτο από διαφορετικά κράτη μέλη οδηγηθήκαμε από την προσπάθεια αναδιανομής στη διανομή, όπου όλοι παίρνουν κάτι και την καταστρατήγηση της αρχής της συγκέντρωσης της δράσης

Τα Δικαιώματα του Ευρωπαϊού Πολίτη

- 1992, Ελευθερία Κίνησης Προσώπων: κατάργηση των διασυνοριακών ελέγχων, δικαίωμα εγκατάστασης και παραμονής ακόμα και μετα την λήξη της εργασίας στο ΚΜ
- 1972- Μεταφορά συνταξιοδοτικών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων
- 1997, Άμστερνταμ: Ιθαγένεια της ΕΕ
- 1993, Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και ευρωπαϊκές εκλογές

Τα Δικαιώματα του Ευρωπαϊού Πολίτη

- 1990, Η Συμφωνία Σέγκεν
- 1997, Προσάρτηση της στην Συνθήκη του Άμστερνταμ
- 2005, Σχέδιο Συντάγματος της Ευρώπης: Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων εγγύηση βασικών δικαιωμάτων